

Η Αρέθουσα τεκμηριώνει τις εργασίες συντήρησης των εκθεμάτων της

Δημήτρης Καραμουζάς

Συντηρητής αρχαιοτήτων και έργων τέχνης ΕΦΑ Ευβοίας, Αρεθούσας & Κιαπέκου, 34100 Χαλκίδα

Σχεδιασμός και υλοποίηση του Μουσείου

Το νέο Αρχαιολογικό Μουσείο Χαλκίδας «Αρέθουσα» υλοποιήθηκε σε δύο φάσεις. Από το 2013 έως 2015 εκτελέστηκαν οι εργασίες αποκατάστασης του ομώνυμου βιομηχανικού κτηρίου, η κατασκευή στον ίδιο χώρο κτηρίου με εργαστήρια συντήρησης, κεντρική αποθήκη αρχαιολογικού υλικού, χώρους γραφείων [1] και ο ταυτόχρονος σχεδιασμός της μόνιμης έκθεσης με εκπόνηση μουσειολογικής-μουσειογραφικής μελέτης [2]. Από το 2015 έως το 2020, εκτελέστηκαν οι εργασίες προετοιμασίας και υλοποίησης της μόνιμης έκθεσης. Για την τελική επιλογή των περίπου 850 εκθεμάτων υπήρχε μια μεγαλύτερη δεξαμενή 1.700 αντικειμένων. Στη βάση δεδομένων καταγράφονταν στοιχεία της ταυτότητας κάθε αντικειμένου και προδιαγραφές έκθεσης όπως: αριθμός ευρετηρίου ανά χώρο φύλαξης/έκθεσης, φωτογραφία, προέλευση, θέση, χρονολογία, υλικό, ειδικές απαιτήσεις στήριξης, βιβλιογραφία κ.ά. Τα παραπάνω στοιχεία καταχωρήθηκαν σε πρόγραμμα Microsoft Access κατά τα έτη 2013-15, συμβάλλοντας τόσο στο σχεδιασμό, όσο και στην υλοποίηση της έκθεσης. Το γεγονός αυτό αποτέλεσε ένα από καλύτερα εργαλεία διαχείρισης συνολικά των εκθεμάτων βοηθώντας στη συγκέντρωση, ταξινόμηση, συντήρηση, επαγγελματική φωτογράφιση, τοποθέτηση, δηλαδή όλων εκείνων των πεδίων που εξυπηρετήσαν τις δεδομένες κατά το σχεδιασμό της έκθεσης ανάγκες, αλλά και μελλοντικές απαιτήσεις [3] της ΕΦΑ Ευβοίας.

Καταγραφή των εργασιών συντήρησης

Επιπρόσθετα, στον τοπικό διακομιστή της Εφορείας, αρχειοθετήθηκαν σε φακέλους σχεδόν η πλειονότητα των αρχαιοτήτων. Τεκμηριώθηκαν τα στάδια συντήρησης κάθε αντικειμένου: πριν, κατά τη διάρκεια, ολοκλήρωση εργασιών, αλλά και εκείνων που αφορούν την απόσπαση, μεταφορά και επανατοποθέτησή τους στη νέα τους θέση στην έκθεση. Όσον αφορά τα δελτία συντήρησης, αυτά επεξεργάστηκαν σε πρόγραμμα Microsoft Office Excel με διαφορετικές πληροφορίες ανά κατηγορία εκθέματος (κοινές όμως για κεραμικά, μεταλλικά και μαρμάρινα αντικείμενα), με δυνατότητα ακριβούς και ταχείας αναζήτησης. Κάθε ένα από αυτά, απαρτίζεται από στοιχεία ταυτότητας, τεχνολογίας κατασκευής, προηγούμενες επεμβάσεις συντήρησης, κατάσταση διατήρησης, σχεδιαστική τεκμηρίωση της παθολογίας του αντικειμένου, τις επεμβάσεις συντήρησης και τις προτεινόμενες περιβαλλοντικές συνθήκες. Η καταγραφή των δεδομένων [4] υλοποιήθηκε σε μορφή πολλαπλών επιλογών [5]. Παράλληλα σημαντικά συμβάλλουν στην τεκμηρίωση η ύπαρξη φωτογραφικού αρχείου με επαγγελματικές λήψεις των εκθεμάτων και οπτικοακουστικού υλικού με καταγραφή των εργασιών, αλλά και επιλεγμένων διαδικασιών, όπως η απόσπαση και εκ νέου τοποθέτηση γλυπτών ιδιαίτερου βάρους.

Καταγραφή περιβαλλοντικών συνθηκών

Οι ιδανικές συνθήκες διατήρησης τόσο των αντικειμένων στη μόνιμη έκθεση όσο και στο χώρο φύλαξης στη κεντρική αποθήκη αρχαιολογικού υλικού, επιτυγχάνεται με κεντρικό σύστημα διατήρησης BMS (Building Management System) για τη ρύθμιση θερμοκρασίας και σχετικής υγρασίας σε όλους τους χώρους του Μουσείου. Ιδιαίτερα, στον εκθεσιακό χώρο, επιλεγμένες προθήκες είναι εξοπλισμένες με αυτόνομο σύστημα, υποβοηθούμενο μηχανικά. Πρόκειται για προθήκες όπου εκτίθενται μεταλλικά αντικείμενα και το αρχαιολογικό ύφασμα από το Λευκαντί. Στην αποθήκη, σύστημα διαθέτει το ερμάριο φύλαξης μεταλλικών αντικειμένων. Ειδικά για τον έλεγχο θερμοκρασίας και σχετικής υγρασίας υπάρχει φορητό καταγραφικό [6], το οποίο είναι προγραμματισμένο να λαμβάνει μετρήσεις ανά 8 ώρες, για πολύ μεγάλα χρονικά διαστήματα, να τις αποθηκεύει ηλεκτρονικά και να ελέγχει την ορθότητα των θερμοϋδρόγραφων.

Συμπεράσματα

Οι εργασίες συντήρησης των εκθεμάτων είναι σημαντικό να αποτυπώνονται και να αποθηκεύονται σε ψηφιακή μορφή. Όταν το σύνολο των εργασιών τεκμηριώνεται, ταξινομείται και αρχειοθετείται, μέσα από την οργάνωση αυτήν διασφαλίζονται πολλαπλά οφέλη τόσο για τις αρχαιότητες, όσο και για τον συντηρητή του μέλλοντος.

Βιβλιογραφία

[1] Π. Καλαμαρά κ.ά. 2015, *Η Πόλη της Χαλκίδας*, ΥΠΠΟΑ / ΕΦΑ Ευβοίας, σελ. 71.

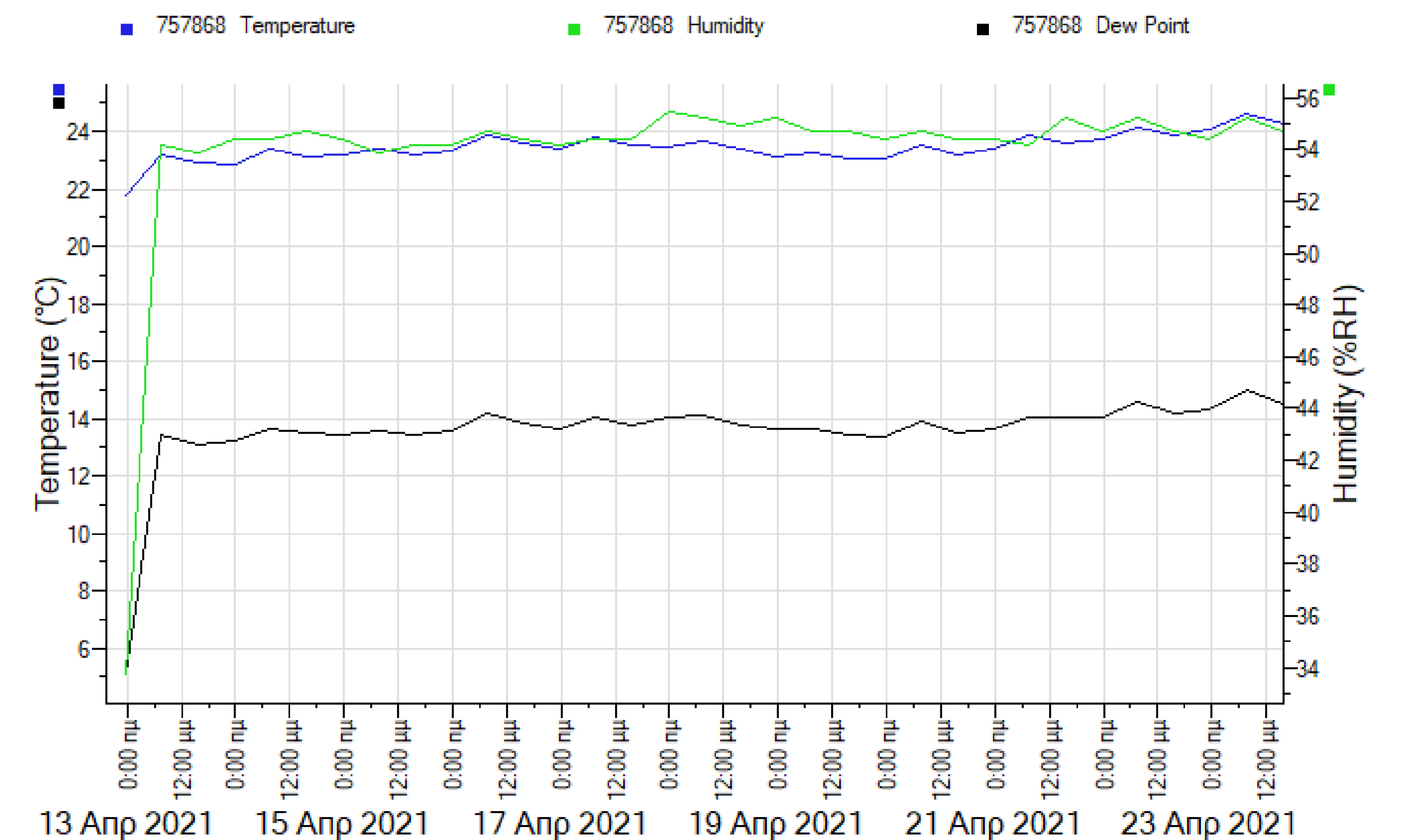
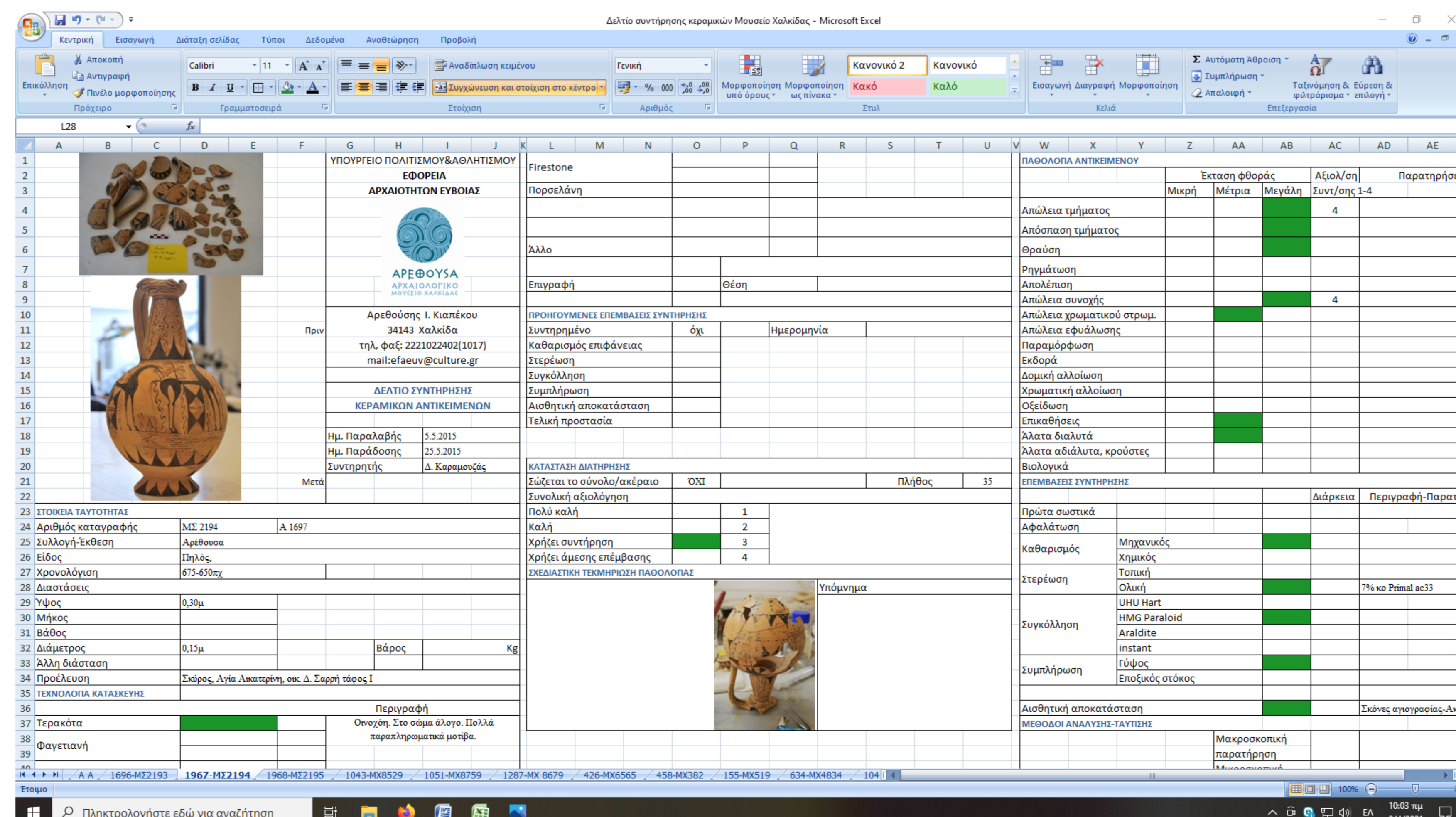
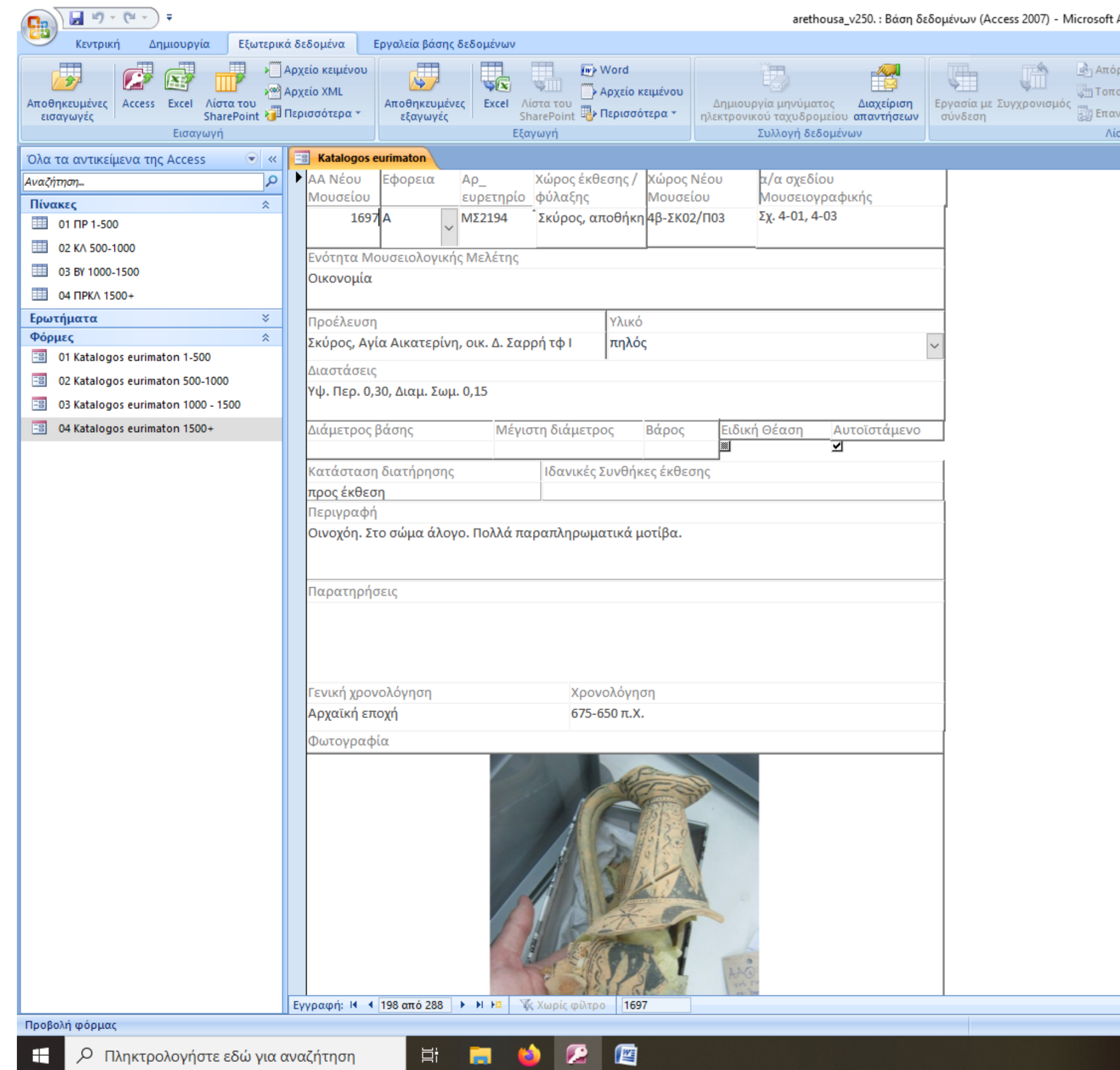
[2] www.culture.gov.gr/DocLib/MOYSEIOLOGIKI_KEIMENO.pdf

[3] Μ. Σταυρόπουλος, 2019, *Συγκριτική Εφαρμογή δομών δεδομένων, ως προς τις οντότητες περιεχομένου*. ΑΠΘ Μεταπτυχιακή εργασία, σελ. 147.

[4] Μ. Χατζηδάκη, 2005, *Η αναγκαιότητα της τεκμηρίωσης των εργασιών συντήρησης. Η τεκμηρίωση της συντήρησης και η συντήρηση της τεκμηρίωσης*. Συντήρηση και έκθεση συντηρημένων έργων, Ημερίδα 29.1.2003, ΥΠΠΟΤ, Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο.

[5] Δ. Καραμουζάς, *Οι Ευβοϊκές αρχαιότητες παίρνουν θέση στην Αρέθουσα*. Συντήρηση εκθεμάτων στο νέο αρχαιολογικό μουσείο Χαλκίδας, 2019 (υπό έκδοση), Δημερίδα 30-31 Οκτωβρίου 2019, ΕΦΑ Ευβοίας / ΥΠΠΟΑ.

[6] Tiny tag plus 2 (-25 σε +85°C, 0 σε 100% RH)

Η οιοχόη ΜΣ 2194, μαζί με 1700 προς επιλογή εκθέματα, με τα πεδία καταχώρησης σε πρόγραμμα Microsoft Access, το έτος 2013.

Το Δελτίο συντήρησης της οιοχόης ΜΣ 2194 σε πρόγραμμα Microsoft Excel, το 2015.

Θερμοκρασία, σχετική υγρασία και το σημείο δρόσου στην προθήκη του υφάσματος από το Λευκαντί, περίοδος αναφοράς από 13 έως 21 Απριλίου 2021.